

Dalykas: lietuvių kalba ir literatūra

Pamokų skaičius: 5

Mokytojas: Inga Salavei

Tema: STEBUKLINGAS PASAKŲ PASAULIS

Pamokos tikslas: išsiaiškinti, kuo skiriasi liaudies ir literatūrinės pasakos, suvokti pasakų paskirtį, pasitelkus vaizduotę ir šiuolaikines technologijas perteikti pasakos prasmę kita forma – komiksu.

Uždaviniai: perskaityt ir pagal pateiktus klausimus išanalizavę liaudies ir stebuklines pasakas, atlikę pamokų užduotis mokiniai gebės:

- įvardyti stebuklinės pasakos požymius;
- nurodyti liaudies ir literatūrinės pasakos panašumus bei skirtumus;
- apibūdinti pasakos veikėjus;
- išsiaiškinti pasakos prasmę ir sukurti pasirinktos pasakos komiksą;
- paaiškinti pasakų paskirtį.

Priemonės:

- kompiuteris su interneto prieiga,
- vaizdo projektorius,
- mobilieji įrenginiai su interneto prieiga.

Skaitmeniniai įrankiai:

- XMind,
- LearningApps,
- Wordwall,
- Book Creator,
- Blendspace.

Pamokų seka:

1. Liaudies pasakos požymiai. Stebuklinė pasaka „Dvylika brolių juodvarniais lakstančių“
2. Kaip apibūdinti pasakos veikėją? „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“
3. Kuo skiriasi liaudies ir literatūrinė pasaka? Aldona Liobytė „Devyniabrolė“
4. H. K. Anderseno pasakų pasaulis.
5. Pasakojimo sandara. Kaip pasaką paversti komiksu?

1 pamoka

Liaudies pasakos požymiai. Stebuklinė pasaka „Dvylika brolių juodvarniais lakstančių“

1. Mokymosi turinys:

- <https://www.blendspace.com/lessons/pinE13Jn3YhhcQ/liaudies-pasakos-pozymiai-stebukline-pasaka-dvylika-broliu-juodvarniais-lakstanciu>
- http://www.saltiniai.info/files/literatura/LA00/Pasaka_Apie_dvylika_broli%C5%B3_juodvarniais_lakstan%C4%8Di%C5%B3.LA0902.pdf
- <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1002724967/dvylika-broliu-juodvarniais-lakstanciu>

Lietuvių kalbos ir literatūros pamoka 5 klasei

Liaudies pasakos požymiai. Stebuklinė pasaka „Dvylika brolių juodvarniais lakstančių“

1

Pasaka – fantastinis kūrinys, istorija, kuria paprastai netikima. Neįtikėtinas istorijas pasakojančiam žmogui sakoma: „Nesek pasakų.“

- Pasakų malonų klausytis, jamis perduodama gyvenimo išmintis, iš jų stengiamasi pasimokyti.
- Pasakose gėris kovoja su blogiu, ši kova dažniausiai baigiasi gėrio pergalė.
- Pasakos atspindi žmonių svajones. Žmonės visada svajojo apie tai, kas paprasčiau, bet svarbiau: teisingumą, lygybę, gyvenimą pritekėjusį, laimingą šeimą, artimųjų vienybę.

2

Liaudies pasakų rūšys

Buitinės pasakos. Jose vaizduojama kasdienė, įprasta aplinka, veikėjai dažniausiai yra paprastai žmonės: valstiečiai, samdiniai, ponai, dvasininkai. Šiose pasakose neretai pajaukiamos žmonių ydos.

Stebuklinės pasakos. Jų veiksmas vyksta paslaptingoje vietoje (jūros gelmėse, užburtoje pilyje), veikėjai apdovanoti stebuklingomis galiomis arba patys yra antgamtinės būtybės. Stebuklinėse pasakose svarbūs stebuklingi daiktai.

Pasakos be galo

Formulinės pasakos

Juokų pasakos

Pasakos apie gyvūnus. Jų veikėjai yra alegoriškai vaizduojami gyvūnai, iš kurių elgesio ir kalbų sprendžiama apie žmonių moralę ir vertybes.

3

Liaudies pasakos požymiai

Autorius nežinomas. Pasaka būdžiū perduodama iš lūpų į lūpas, gali būti išaugę jos variantai.

Juodvarniai

Lietuvių pasaka

Juodvarniai kiti kurti netgi per savo vaikų ir močiutes:

- Kad iš patirties, tu užaugęs manęs ir netgi, ar ne?
- Vėliau užaugo.
- Ne!..
- Tiesą sakant, vaikų išmėgę (sprendę) sužadinti.
- Kam reikalingi?
- Nėra, manęs pamėgę irgi, kaip dabar ai tau, netgi, ar ne?!
- Ir tau, anaikei netgi, ir tu, netgi į senelį, patsiėjai.
- Tiesą sakant, klausę.
- O tu manęs pamėgę irgi, ar ne?!
- Tiesą sakant, manęs.
- Ko tu ai netgi, man savo vaikų netgi netgi, tu? pamėgę.

Pasakojimas pagrįstas (žmonė, fantastiniai įvykiai).

Veikimo laikas ir vieta nuspėjami (tai galėjo nutikti bet kada, bet kur).

Veikėjai išmąginami: teisingai pasielgę apdovanojami, o neteisingai pasielgę nubaudžiami.

Pasakos pagrindinė mintis – verta pasimėgti išmėgtis, pasimėgti išmėgtis, pasimėgti išmėgtis, ar teisingai poelgiu.

4

Stebuklinės pasakos požymiai

• Stebuklinės pasakos stebina išmone, jose susipina tikrovė ir išgalvotas, neregėtas, fantastinis pasaulis.

Kažin kada... **Laikas ir vieta.** Pasakos pradžioje pasakoma, kad veiksmas vyksta ne dabar, paslaptingoje vietoje. Dažnai vartojama pasakos gradijos formulė.

Labai seniai... **Jūros gelmėse**

Užburtoje pilyje

Veikėjai paprastai neturi vardų, kai kurie jų apdovanoti stebuklingomis galiomis. Pasakose veikia antgamtinės būtybės.

Raganos

Sibinai

Tiesūs brolis **Pomotė**

Karalius **Princesė**

Tridelimčiai karalystėje, po dviem žemės kraštais, gyvena karalius.

Stebuklinė pasaka paprastai baigiasi gėrio pergalė prie šios.

Gana dažna pasakos pabaigos formulė.

Tose vestuvėse ir ai būvose: kuodelyje sėdėjau ir į vestuvinius išėjau, o ką girdeėjau ir mačiau, šiais į žodį užrašiau.

5

Stebuklinės pasakos įvykių seka

Paprastai pasakos pradžioje pagrindinis veikėjas ką nors praranda (nelaimė) ir turi išvysti iš namų (išvykimas). Jis kovoja su priešiškomis jėgomis (išmėginimai, kova), gali sulaukti kitų veikėjų pagalbos, patarimų (pagalba, stebuklingi daiktai) nugalėjęs priešus pagrindinis veikėjas atranda laimę (nelaimė įveikiama).

6

Pasakų paskirtis

Lietuvių pasakos – mūsų tautos sukurti kūriniai, kuriuose atsispindi senolių patirtis. Pasakose, perduodamos iš kartos į kartą, perteikiama tai, kas mūsų tautai yra gražu, svarbu, pavaldama, kokiosios vertybėmis turėtume didžiuotis, ką denčių išsaugoti.

Pasakos **veidai atsispindi aplinką**, kurioje ji sukurtas. Taip mes sužinome apie senovės žmonių buitį, darbus, papročius.

Pasakų stebuklinis **kvietis grobėtis** vaizduojamas sukurta pasakau ir tikėtis, kad tikrovėtas pasaulis taip pat gali būti geresnis, gražesnis.

7

Užduotys!

8

2. Praktinės užduotys:

Pasakų rūšys ir jų požymiai

<https://learningapps.org/display?v=ppiaoiket21>

The screenshot shows the LearningApps.org interface for the activity 'Pasakų rūšys ir jų požymiai'. It features three main columns: 'Buitinės pasakos', 'Stebuklinės pasakos', and 'Pasakos apie gyvūnus'. A central 'Užduotis' (Task) box prompts the user to identify the types and characteristics of folktales. The right side of the interface contains several callout boxes with text describing the features of each type: 'Veikėjai dažniausiai būna paprasti žmonės - valstiečiai, samdiniai, ponai.' for domestic tales; 'Pasakos pradžia dažniausiai būna susijusi su veikėjo nelaimė, nesėkmė, tad jis leidžiasi į kelionę, pati išbandymų, į jveikia ir lair' for magical tales; and 'Veikėjai - žvėrys, gyvuliai, paukščiai. Jie gyvena, dirba, bendrauja tarsi žmonės.' for tales about animals.

3. Praktinės užduotys:

Pasakos „Dvylika brolių juodvarniais lakstančių“ sandara

<https://learningapps.org/display?v=pg4mkgbk21>

The screenshot shows the LearningApps.org interface for the activity 'Pasakos „Dvylika brolių juodvarniais lakstančių“ sandara'. It features four main columns: 'Nelaimė', 'Išvykimas', 'išbandymas', and 'išbandymas'. A central 'Užduotis' (Task) box prompts the user to identify the parts of the story. The right side of the interface contains several callout boxes with text describing the events: 'Karačius neįvykdo raganai duoto pažado, todėl ši užkeikia jo sūnus.' for 'Nelaimė'; 'Seselė ryžiasi ieškoti brolių.' for 'Išvykimas'; 'Seselė turi pasiręngti kelionei, įrodyti, kad yra savarankiška, galinti viena palikti tėvų namus.' for 'išbandymas'; and 'Seselė turi įveikti svetimą, gėdų mišką, užkopti į aukštą kalną.' for 'išbandymas'.

4. Praktinės užduotys:

Pasakų paskirtis

<https://learningapps.org/display?v=pxpooltt21>

The screenshot shows the LearningApps.org interface for the activity 'Pasakų paskirtis'. It features a central 'Užduotis' (Task) box with the question 'Kokia yra pasakų paskirtis?' (What is the purpose of folktales?). Below the task box are several multiple-choice options. The right side of the interface shows a progress indicator '1/1 (100%)' and a list of selected options: 'Išreiškiamos žmogaus svajonės, troškimai.', 'Siekama pamokyti.', 'Duodama patarimų, kaip elgtis su antgamtinėmis būtybėmis, kaip jų vengti.', 'Sekama pramogai.', 'Norima sužadinti jausmus, vaizduotę.', and 'Perduodamos žinios apie istorines vietas, praeities įvykius.'

2 pamoka

Kaip apibūdinti pasakos veikėją? „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“

1. Mokymosi turinys:

<https://www.blendspace.com/lessons/Ra5GhfT439Q12A/kaip-apibudinti-pasakos-veikeja-devyni-broliai-ir-ju-sesuo-elenyte>

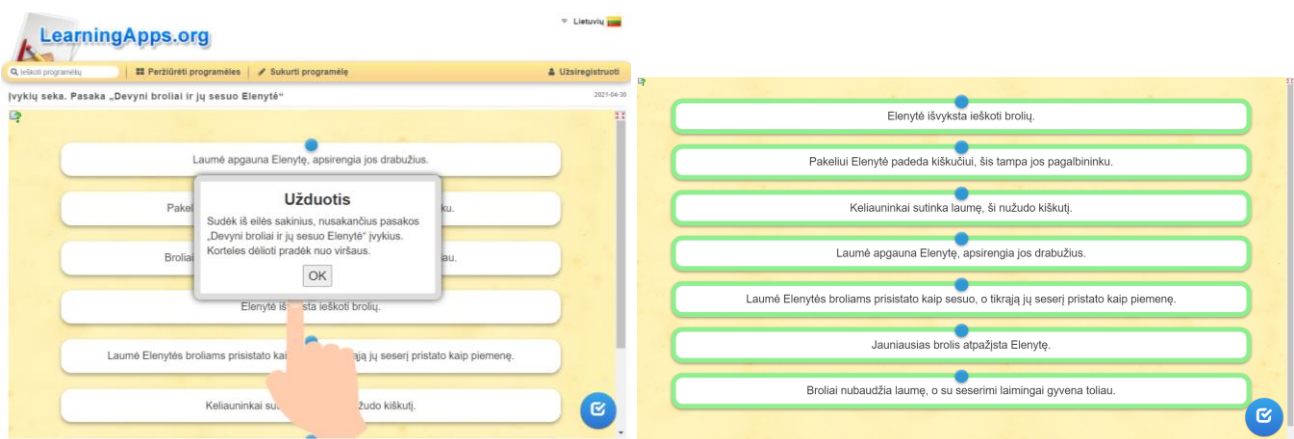
<http://www.pasakanepasaka.lt/wp-content/uploads/2017/08/Lietuvi%C5%A1kos-pasakos.pdf>

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/105243424/devyni-broliai-ir-ju-sesuo-elenyte>

2. Praktinės užduotys:

Įvykių seka. Pasaka „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“

<https://learningapps.org/display?v=po72mq5vc21>

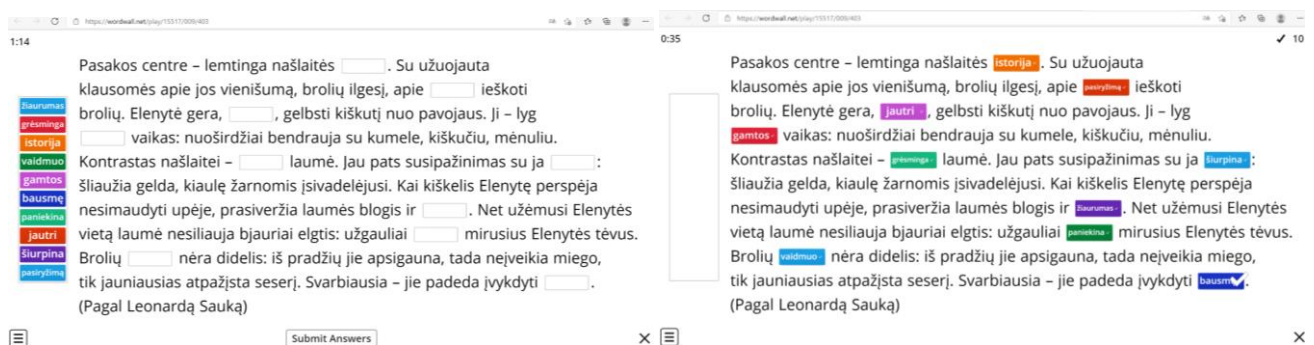
The screenshot shows the LearningApps.org interface for a task titled "Įvykių seka. Pasaka „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“". A task box asks the user to "Sudėk iš eilės sakinius, nusakančius pasakos „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“ įvykius. Korteles dėlioti pradėk nuo viršaus." (Arrange the sentences describing the events of the story "Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė" in order. Start sorting the cards from the top). The sequence of events to be ordered is:

- Elenytė išvyksta ieškoti brolių.
- Pakeliui Elenytė padeda kiškučiui, šis tampa jos pagalbininku.
- Keliauninkai sutinka laumę, ši nužudo kiškučį.
- Laumė apgauna Elenytę, apsirengia jos drabužius.
- Laumė Elenytės broliams prisistato kaip sesuo, o tikrąją jų seserį pristato kaip piemenę.
- Jauniausias brolis atpažįsta Elenytę.
- Broliai nubaudžia laumę, o su seserimi laimingai gyvena toliau.

3. Praktinės užduotys:

Kaip charakterizuojami veikėjai pasakoje "Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė"

<https://wordwall.net/play/15517/009/403>

The screenshot shows the Wordwall.net interface for a task titled "Pasakos centre - lemtinga našlaitė". The task asks the user to identify characters and their traits. The text is as follows:

Pasakos centre - lemtinga našlaitė . Su užuojauta klausomės apie jos vienišumą, brolių ilgėsį, apie ieškoti brolių. Elenytė gera, , gelbsti kiškučį nuo pavojaus. Ji - lyg vaikas: nuoširdžiai bendrauja su kumele, kiškučiu, mėnuliu.

Kontrastas našlaitei - laumė. Jau pats susipažinimas su ja : šliaužia gelda, kiaulę žarnomis įsivadėlėjusi. Kai kiškėlis Elenytę perspėja nesimaudyti upėje, prasiveržia laumės blogis ir . Net užėmusi Elenytės vietą laumė nesiliauja bjauriai elgtis: užgauliai mirusius Elenytės tėvus.

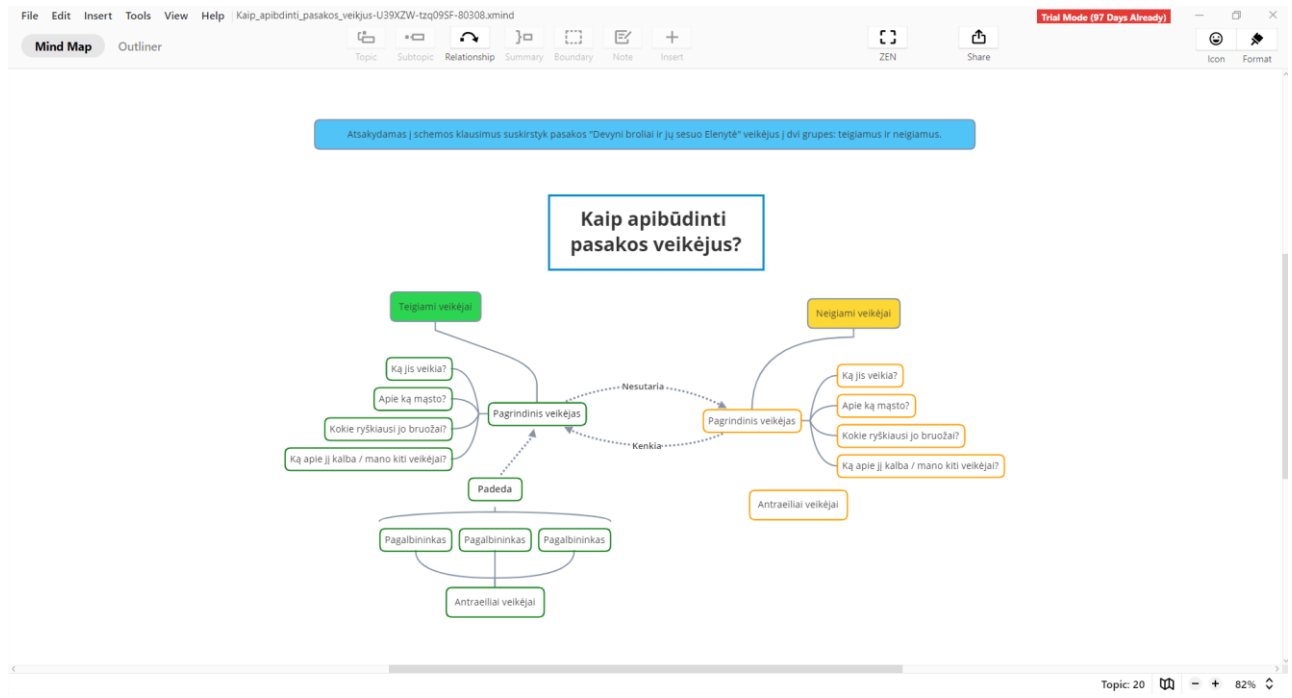
Brolių nėra didelis: iš pradžių jie apsigaua, tada neįveikia miego, tik jauniausias atpažįsta seserį. Svarbiausia - jie padeda įvykdyti .

(Pagal Leonardą Sauką)

4. Praktinės užduotys:

Kaip apibūdinti pasakos veikėjus?

<http://www.xmind.net/m/U39XZW>

3 pamoka

Kuo skiriasi liaudies ir literatūrinė pasaka? Aldona Liobytė „Devyniabrolė“

1. Mokymosi turinys:

<https://www.blendspace.com/lessons/iYtQ4B-uHuXh6g/kuo-skiriasi-liaudies-ir-literaturine-pasaka-aldona-liobyte-devyniabrole>

<https://mairioniomuziejus.lt/post-t-exhibitions/aldona-liobyte-1915-1985/>

http://www.saltiniai.info/files/literatura/LH00/Aldona_Liobyt%C4%97._Devyniabrol%C4%97.LH0003.pdf

1

2

Kuo skiriasi liaudies ir literatūrinė pasaka?

- Literatūrinė pasaka – **rašytojo** sukurta pasaka. Ji gali būti parašyta remiantis liaudies pasaka. Rašytoja gali sukurti ir savitą, niekur negirdėtą pasaką.
- Literatūrinėse pasakose, kitaip nei liaudies pasakose, nurodoma konkretnė veiksmo vieta, labiau apibrėžiamas laikas. Daugiau dėmesio skiriama veikėjo **paveikslui**: aprašoma bora, jausmai, mintys. Skaitydami dramatinę pasaką „Devyniabrolė“ jaučiame, ką išgyvena Elienytė, matome, kaip keičiasi jos nuotaika.

3

Aldona Liobytė

<https://mairioniomuziejus.lt/post-t-exhibitions/aldona-liobyte-1915-1985/>

4

„Devyniabrolė“

Kaip skaityti vaidmenimis?

Veikėjų savybą, kintančius jausmus perteikia vaidmens atlikėjas pasitelkdamas mimiką, gestus ir balsą.

Skaitydami vaidmenimis arba vaidinant pasaką reikia atkreipti dėmesį į:

- kalbos tempą,** kalbos tempas atskleidžia veikėjo būdą, savijautą. Likvidi Elienytė būtų tai rašoma! Mėta, o jukamolis ragana – greitai.
- balso stiprumą,** Skausmingi veikėjų būdai kalbame stipriai, pasibėgimai – silbiau ar tyliai.
- intonaciją.** Kūrinys vaidinamas situacija lemia, kada veiksija būdais daryti skirtingai: pasitikėjimas, gėdula, paliejamai ir pan.

5

Jausmų žodynelis

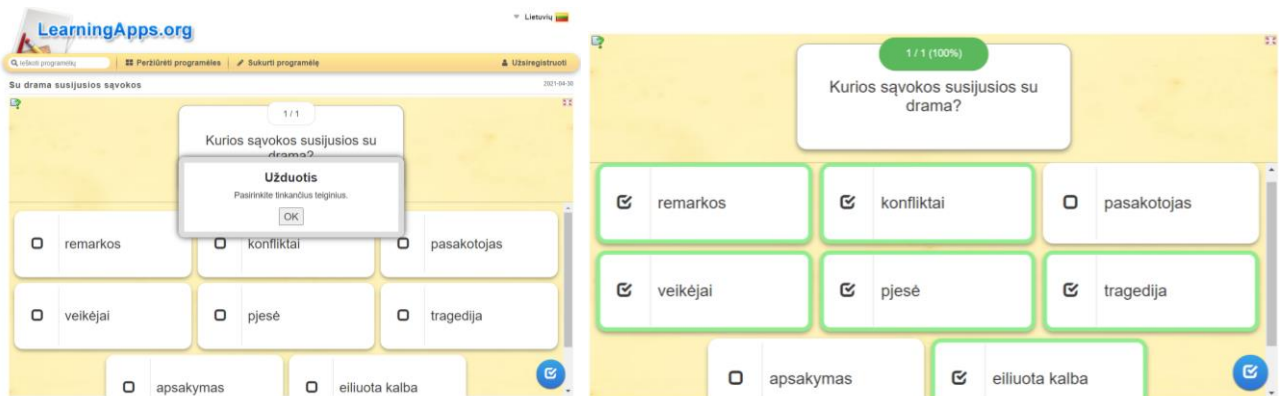
Liekanamas Džiaugsmas Pajūta	Gėdijamasi Zovėjimasis Muštaba	Svajnamas Lūždimas Širdijeta	Apjauja Galkoša Goukatis	Skausmingas Pyktis Jūnris	Nerimas Baimė Skaužas
Megauti, džiugauti, laisvinti, laisvinti, laisvinti, laisvinti, laisvinti...	Merkti, gūžinti, žavintis, apmūtyti, nusters, žado nereti...	Svajoti, lūžti, gūžinti, gūžinti, gūžinti, gūžinti, gūžinti, gūžinti...	Apjauti, galkoti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti...	Ksi, apnuošti, pykti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti, kerinti...	Nerimauti, baimauti, baimauti, baimauti, baimauti, baimauti, baimauti, baimauti, baimauti...

6

2. Praktinės užduotys:

Su drama susijusios sąvokos

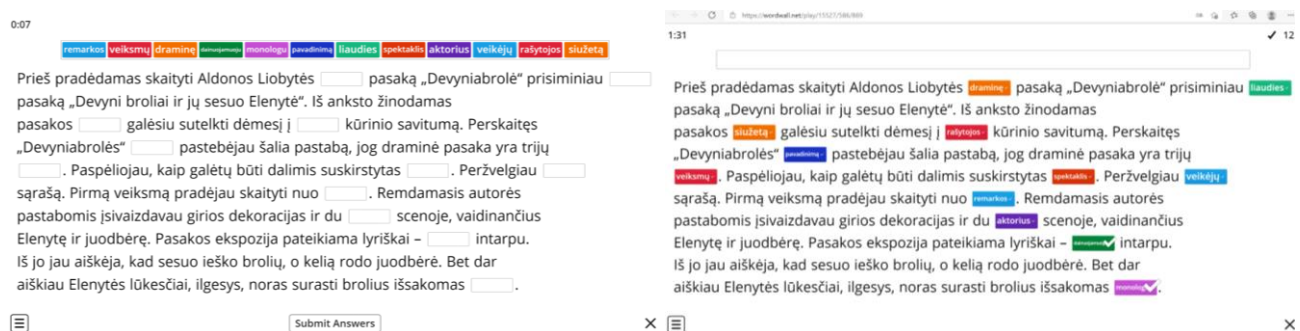
<https://learningapps.org/display?v=pi9ausqa321>

3. Praktinės užduotys:

Kaip skaityti dramatinę pasaką?

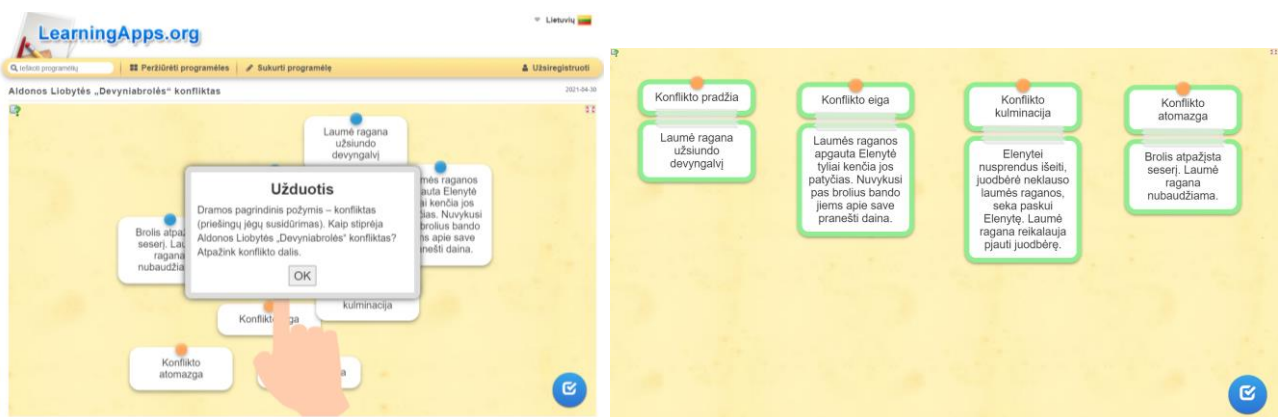
<https://wordwall.net/play/15527/586/869>

4. Praktinės užduotys:

Aldonos Liobytės „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“ konflikto raida

<https://learningapps.org/display?v=phff608e521>

5. Praktinės užduotys:

Vidinis konfliktas. A. Liobytės „Devyniabolė“ (Elenytė)

<https://learningapps.org/display?v=pc10y2hrt21>

The image shows two screenshots of a LearningApps.org quiz. The left screenshot shows the start of the quiz with a title bar and a question card. The right screenshot shows the same quiz after one question has been answered, with a progress indicator and a list of three possible answers.

LearningApps.org Lietuvių

Peržiūrėti programėles Sukurti programėlę Užsiregistruoti

Vidinis konfliktas. A. Liobytės „Devyniabolė“ (Elenytė) 2021-04-26

1 / 1

ELENYTĖ. Nedrįskit juokintis pavai. Ji veidą jįty beseni per gūdžias grines, per kraują apeni. Ji iš devyniabolės padėjo paspausti. Neapskrit jai, patikt griva, ji dabar tolia laimėgia, radusi devynio savo sūnelius, ji išlikma ir atsidavusi man. jums. Ramta nurdytus, jei prieš juokibere pakaitot. Net atimamėis tur auoretis, o jūt...

- Žmogus turi būti jautrus, išgirsti kito liūdesį, ilgesį, meilę.
- Svarbu atidžiai klausytis ir paisyti patarimų, pageidavimų.
- Klausantis kitų reikia atpažinti melą.

1 / 1 (100%)

ELENYTĖ. Nedrįskit juokintis pavai. Ji veidą jįty beseni per gūdžias grines, per kraują apeni. Ji iš devyniabolės padėjo paspausti. Neapskrit jai, patikt griva, ji dabar tolia laimėgia, radusi devynio savo sūnelius, ji išlikma ir atsidavusi man. jums. Ramta nurdytus, jei prieš juokibere pakaitot. Net atimamėis tur auoretis, o jūt...

- Žmogus turi būti jautrus, išgirsti kito liūdesį, ilgesį, meilę.
- Svarbu atidžiai klausytis ir paisyti patarimų, pageidavimų.
- Klausantis kitų reikia atpažinti melą.

4 pamoka

H. K. Anderseno pasakų pasaulis

1. Mokymosi turinys:

<https://www.blendspace.com/lessons/QUBxaOS-lyBIBQ/h-k-anderseno-pasaku-pasaulis>

<https://www.youtube.com/watch?v=GerUn7JAY74>

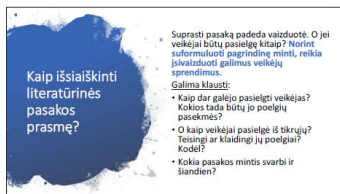
<https://www.pasakanepasaka.lt/wp-content/uploads/2017/10/Hansas-Kristianas-Andersenas.pdf>

1

2

3

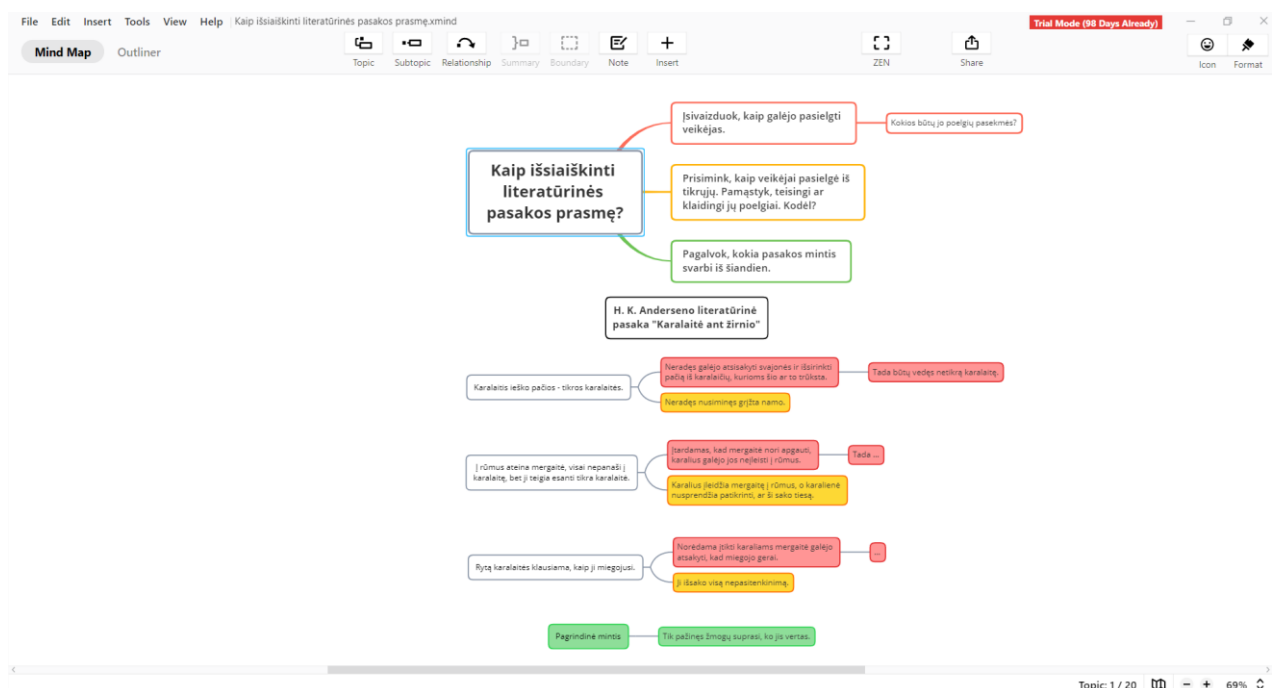

4

2. Praktinės užduotys:

Kaip išsiaiškinti literatūrinės pasakos prasmę?

<http://www.xmind.net/m/uN5Cw5>

5 pamoka

Pasakojimo sandara. Kaip pasaką paversti komiksu?

1. Mokymosi turinys:

https://www.blendspace.com/lessons/ke0Br9qeKOUc_g/pasakojimo-sandara-kaip-pasaka-paversti-komiksu

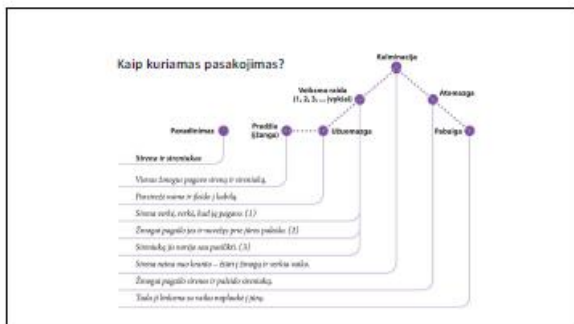
<https://www.pasakanepasaka.lt/wp-content/uploads/2017/10/Hansas-Kristianas-Andersenas.pdf>

1

2

3

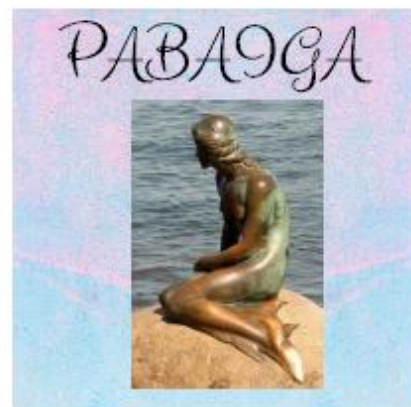
4

2. **Praktinės užduotys:**

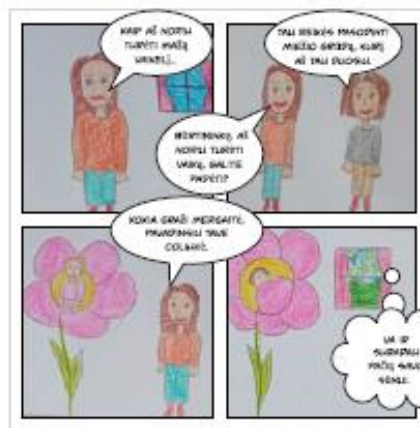
Sukurti: pasaka – pasakojimas – komiksas

<https://app.bookcreator.com/library/-MSJWGtQZRCpIsBlr4zt>

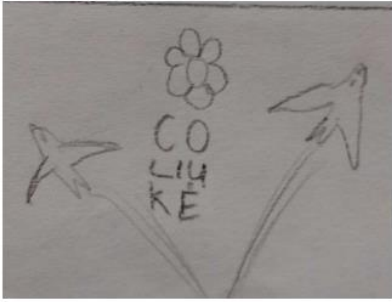

Coliukė

Komikso autorė Sandra Archybaitė

Taip Coliukė tapo gėlių karaliene...

Komikso autorius Justas Misiukevičius

Vieną kartą buvo tokia moteris, kuri labai norėjo vaiko.

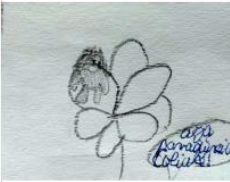
Ji sugalvojo pagalbos kreiptis į burtininkę. Burtininkė sutiko padėti:
- Štai, paimk šį grūdą ir pasodink jį į vazoną.
Ir ji padavė moteriai grūdą.

Moteris įmetė grūdą ir tikėjosi geriausio...

Bet tikrai nesitikėjo gėles!

Vyduryje gėles ji pastebėjo mažą mergaitę, colio dydžio!
- Lyg kokias Colukės - sau pasakė.
Taip gimė Colukė.

Vieną naktį varlė išėjo į namus ir pagrobė Colukę.

Varlė sutiko savo sūnų ant lapo ir pasakė naujienas:
- Štai! Tavo būsimoji žmona.

Bet viena žuvis netoleravo tokio elgesio. Ta žuvis nugriaužė lapo kotą. Lapas nuplaukė prie kranto ir Colukė pabėgo.

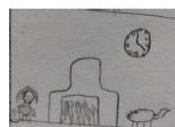
Krante Colukę pagrobė karkvabalys.

Visa karkvabalio šeima pasakė, kad Colukė negraži, todėl karkvabalys ją paleido.

Jau atėjo žiema, neturėjo Colukė kur gyventi.

Pele pagailėjo Colukės ir įleido ją į savo namus. Bet Colukė turėjo tekėti už jos kaimyno kurmį.

Colukė sutiko kurmį ir su juo pradėjo eiti tuneliu, o ten Colukė pamatė vos gyvą kregždutę. Colukė kasdien ją slaugė ir kregždutė atgijo.

Kai kregždutė visai pasveiko, nuskrido ir paliko Colukę.

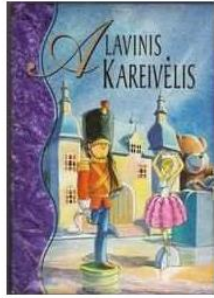

Buvo vestuvių diena. Colukė nenorėjo tekėti. Pačiu laiku atskrido kregždute gelbėti Colukės. Kregždė paėmė Colukę ir nuskraidino ją į šiltuosius kraštus.

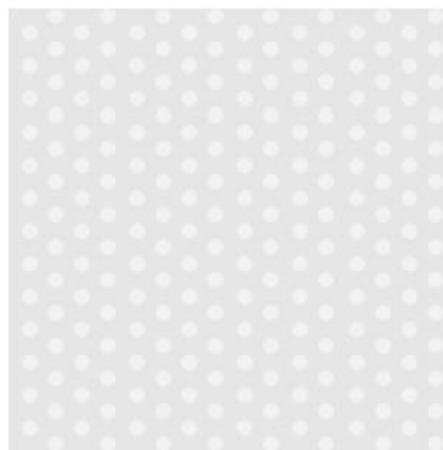
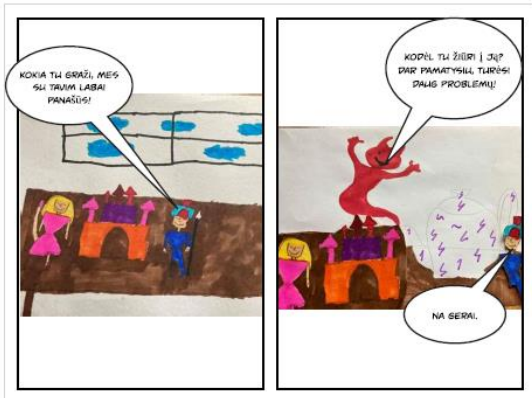

Ten Colukė surado berniuką, sėdintį ant žiedo. Jis atrodė gražiausias jai. Gražusis berniukas paprašė Colukės tekėti už jo. Ir ji sutiko! Taip ji tapo gėlių karalienė.

Alavinis kareivėlis

Komikso autorius Edvinas Lukaševič

Mergaitė su degtukais

Komikso autorė Virginija Jurga

Kai žmogus ėjo per gatvę, jis pamatė mergaitę. Ji jau buvo mirusi.

Vieną kartą mergaitė nuėjo perdevinti degtukus.	Mergaitė atsistėjo tarp dviejų namų ir laukė, kol kažkas prieis ir nupirks degtukų dėžutę.
Mergaitė uždegė degtuką ir pamatė eglutę ir krosnį.	Kai mergaitė uždegė degtuką dar kartą, pamatė savo močiutę, kuri buvo jau mirusi.

Užrašė

Komikso autorė Kotryna Salavei

PADUKITE MAN PAUIRSTI ŽMOSHMI.	GERAI, BET... MAINAIS MAN ATIDUOSI BALGĄ.
GERAI, TIK PADĖK.	O, PASALIAU TAVE SUTIKAU! KĄ JI ČIA DARO?
	JI MANO BŪSIMOJI NUOTAKA.

O NE KĄ DABAR DARYTI?!	
BET VIS PŪL TO AŠ JŲ MYLIU!	
PONIA PASANA, GALITE MAN PADĖTI?!	ŽŪR... KUD...

Valio!
Valio!
IKI, MANO MYLIMASIS PRINCE!

**AUTORIUS DANIELIUS
BUDREIČIUS**

**BJAURUSIS
ANČIUKAS**

AMAZING!

YEAH!

